

Art públic, fundacions privades

Davant la deserció massiva d'espais públics dedicats a l'art contemporani, les fundacions privades aguanten el tipus. En aquest cas, privat no és sinònim de 'beneficis', més aviat d'amor a l'art i de voluntariat civil. Les fórmules són d'allò més variades.

Reportatge de Ricard Mas

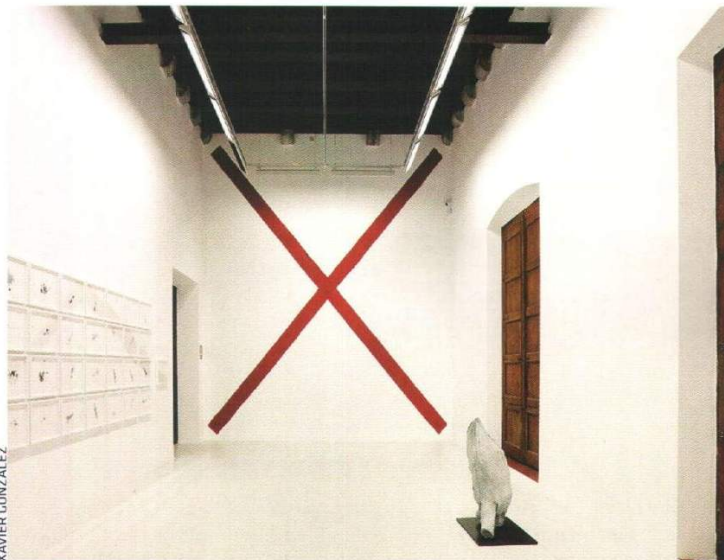

Exposició de Michelangelo Pistoletto a la Blueproject Foundation.

► 1 Diciembre, 2015

ESPECIAL MUSEUS • ARS LONGA

XAVIER GONZÁLEZ

Quan anem a un centre d'art contemporani no solem plantejar-nos la cèlebre pregunta de Josep Pla: "I això, qui ho paga?". Però, de la mateixa manera que no tots els nadons vénen de París, tampoc tot l'art contemporani a la vista està en venda ni s'exposa en institucions de estatals, autonòmiques o municipals.

Hi ha gent que, a títol personal, empresarial o agrupada en associacions, decideix obrir la seva col·lecció, divulgar i impulsar la creativitat contemporània –o totes tres coses alhora–, sota el paraigua jurídic d'una fundació privada.

És tan difícil reunir una col·lecció d'art contemporani com mantenir obert al públic un espai expositiu. Hi ha casos de trist enyor com la Sala Metrònom, propietat dels industrials tèxtils Rafael Tous i Isabel de Pedro, que durant més d'un quart de segle (1980-2006) va batallar a Barcelona per les praxis conceptuals, o la Fundació Espais, de Girona, inaugurada el 1987 amb una col·lecció d'unes 1.500 obres d'art contemporani i un important fons documental, que va desaparèixer a l'inici de la crisi actual. O la mítica Fundació Espai Poble Nou, dirigida entre el 1989 i el 1997 per Glòria Moure.

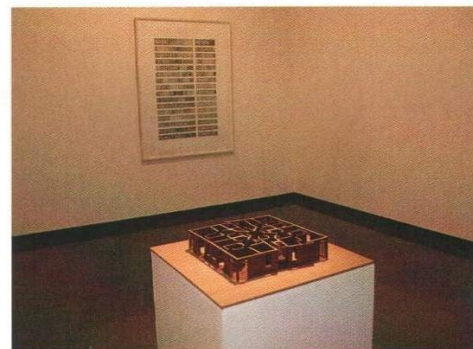
Actualment, podríem dividir les fundacions d'art contemporani en quatre categories que, de vegades, se superposen: l'artista que llega la seva obra a una fundació privada en el patronat de la qual participen institucions municipals i/o autonòmiques, col·leccionistes individuals –i en alguns cas, aplegats– que mostren de manera permanent les seves obres al públic, agrupacions que cedeixen espais temporals de treball a artistes o que

primen causes com la integració social a través de l'art, i encara gent procedent del món de l'art –de vegades, galeristes– que, mitjançant fórmules imaginatives i sense afany de lucre, contribueix a la divulgació i exposició de l'art contemporani. I encara un cinquè grup, que no abordarem en aquest article, de fundacions no obertes al públic però que col·laboren amb institucions, privades o oficials, en la promoció i la difusió de l'art contemporani. Vegi's els esforços del que ha sobreviscut de les antigues obres socials de les caixes d'estalvis, o casos com el de la Fundació Han Nefkens o la Sorigué, que sense un espai expositiu propi col·laboren activament en nombroses iniciatives. O l'especialíssim cas de la Fundació –privada– MACBA, fundada el 1987, amb un patronat que encarna un compendi de la més selecta classe dirigent civil catalana; vegi's, si no, alguns dels cognoms: Alorda, Carulla, Fainé, Gaspart, Meinke, Rodés, Uriach, Godó, Vilarasau...

El cas de la Fundació Catalunya-La Pedrera és paradigmàtic: constituïda el desembre del 2012, aplega les obres socials de l'antiga Caixa d'Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa. Les seves línies estratègiques són la cultura, el coneixement, l'alimentació, l'impuls social i el territori. I el seu principal equipament expositiu és l'edifici gaudinià del passeig de Gràcia, on organitza un parell d'exposicions anuals. No sempre són d'art contemporani, però sovint aborden aspectes de la cultura de la modernitat, com les arts i els oficis del modernisme o les avantguardes històriques.

La Fundació Joan Miró, de Barcelona, va ser pionera en el seu gènere. Inspirada en la fundació del galerista Maeght a Sant Pau (Alps Marítims), fou una iniciativa del mateix artista, del col·leccionista Joan Prats, l'arquitecte Josep Lluís Sert i de l'Ajuntament de Barcelona. Des del 1975 acull, a la muntanya de Montjuïc, un important llegat d'obres de l'artista, exposicions temporals d'art contemporani, sobre avantguardes històriques i, al ja cèlebre Espai 13, mostres d'artistes emergents. El 85% dels seus ingressos prové de la venda d'entrades, exposicions itinerants, lloguer d'espais,

EXPOSICIONS. Dalí, exposició "Art Strikes Back" de la Fundació Gaspar. Baix, Alicia Framis, planta d'"Habitacions prohibides" (2013) i "Departures/Eixides" (UTOPIA) (2013) de la Fundació Chirivella-Soriano.

► 1 Diciembre, 2015

i patrocini privat. La resta, de subvencions institucionals. La Fundació col·labora amb esdeveniments culturals de la ciutat com el Festival Loop, la Fira Swab, la Nit dels Museus, etc.

Artistes com Antoni Tàpies, Josep Guinovart o Eduard Arranz-Bravo han seguit l'exemple de Miró: un espai privat amb més o menys suport oficial, un important llegat d'obra de l'artista fundador, exposicions temporals de les darreres tendències artístiques i, de vegades, d'art jove emergent.

La Fundació Antoni Tàpies, constituïda el 1984, va obrir portes el 1990. Des d'aleshores ha promogut exposicions sobre els darrers corrents de l'art contemporani. Es nodreix d'aportacions de la família de l'artista, i contribucions d'institucions públiques.

A una escala més petita, la Fundació Privada Espai Guinovart d'Agramunt (Lleida), inaugurada el 1994, exerceix la funció de centre d'art seguint la voluntat de l'artista de fer possible un espai dedicat a la creació i la promoció de l'art

contemporani en una zona allunyada dels grans circuits. I la Fundació Arranz-Bravo, inaugurada al setembre del 2009 a l'Hospitalet, té el doble objectiu de difondre l'art del pintor Eduard Arranz-Bravo i promocionar la jove creació contemporània. Compta amb una col·lecció de 340 obres d'Arranz-Bravo que expliquen els seus diferents períodes creatius.

Alguns grans col·leccionistes han decidit mostrar el seu llegat en edificis adaptats especialment a l'ús. El cas més destacable és el de l'empresari Antoni Vila Casas, especialitzat en l'art català des de la dècada del 1960 fins a l'actualitat. Disposa de quatre centres d'art repartits per la geografia catalana: a Barcelona, el Museu Can Framis, fundat el 2009 al Poblenou, acull unes 300 pintures i compta, a més a més, amb una sala per a exposicions temporals. I l'espai Volart, al centre, amb dues sales d'exposicions temporals. Per cert, com a fet poc usual, cal destacar que cada exposició a Volart compta amb el seu propi

catàleg. A Palafrugell, el Museu Can Mario, en una antiga fàbrica de suro reformada el 2004, acull una col·lecció de 220 escultures. I a Torroella de Montgrí, el Palau Solterra, un edifici del segle XV reformat el 2000, hostatja una gran col·lecció de fotografia contemporània, i una sala d'exposicions temporals.

Al passeig de Gràcia barcelonès, a la mateixa illa que ocupa la Pedrera, la Fundació Suñol exposa visions parcials de les més de 1.200 obres que formen la seva col·lecció. Obres de Warhol, Picasso, Dalí, Miró, Tàpies, Zush, Susana Solano, Plensa, Richard Avedon, Saura, Valdés... El seu fundador, l'empresari Josep Suñol, va instal·lar la fundació a l'edifici on havia nascut. I va reservar un espai, el Nivell Zero, com a contenidor de propostes transversals i temporals de petites exposicions, debats, cicles de poesia, seminaris, conferències, tallers, etc.

I a València capital cal destacar la important col·lecció reunida pel notari Manuel Chirivella i la seva esposa Alicia Soriano, composta per més de 620 obres →

► 1 Diciembre, 2015

→ d'art que van de l'època dels grups Parpalló, El Paso o Equipo 57 fins a les noves praxis que arrenquen a la dècada del 1980. La Fundació Chirivella-Soria, instal·lada al palau gòtic Joan de Valeriola, mostra la col·lecció, amb obra d'Elena Asins, Gerardo Rueda, Yturralde, Eusebio Sempere, Manuel Barbadillo, Sicilia, Arroyo, Zóbel, Saura o Teixidor, i organitza exposicions temporals d'art contemporani, generalment col·lectives.

La Fundació de les Arts i els Artistes es va constituir l'any 2005 a Barcelona en defensa de l'art figuratiu actual. Es tracta, doncs, d'una iniciativa a favor de l'art contemporani que vol preservar un corrent que no és el preferit de l'establishment oficial, més centrat en les pràctiques postsituacionistes i les derives del conceptual. El 2011, la fundació va inaugurar el seu propi espai, el Museu Europeu d'Art Modern (MEAM), en un edifici molt a prop del Museu Picasso. La fundació, presidida per l'arquitecte José Manuel Infesta, té un fons permanent de pintura i escultura contemporanis

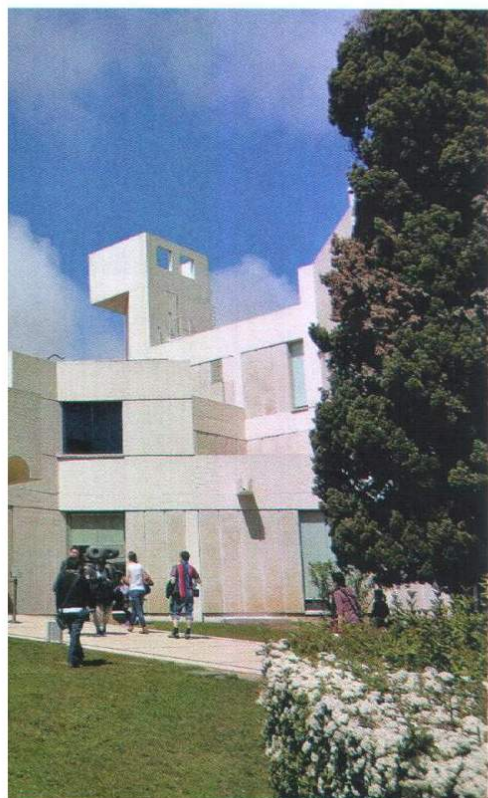
format per més de mil peces, a més de col·leccions del segle XX (escultura catalana i europea) i, a més, realitza diverses exposicions temporals d'artistes figuratius de renom internacional, com He Jiaying, Don Eddy, Golucho o Richard Mac Donald. Es finança amb les entrades, el lloguer d'espais i activitats paral·leles com ara concerts musicals, i col·labora amb institucions estrangeres com l'Art Renewal Center dels Estats Units o el Nerdum Museum d'Oslo.

La Fundació Setba, a la plaça Reial de Barcelona, és una entitat sense ànim de lucre constituïda el desembre del 2009. Des d'aleshores, treballa mitjançant l'art per la integració social, l'art emergent i la sostenibilitat. A través de diversos projectes, elabora projectes per a col·lectius necessitats, gent gran, persones maltractades, amb diverses discapacitats... Les seves exposicions aborden l'art contemporani i la recuperació del barri del Raval i el Gòtic.

A les Balears, el Centre Cultural d'Art Contemporani Andratx i Addaya Centre

Fundació Miró

► 1 Diciembre, 2015

d'Art Contemporani són les principals institucions privades que promouen l'art de creadors vius, mitjançant residències i tallers. Addaya, a Alaró (Mallorca), es va inaugurar l'abril del 2004, i promou exposicions tant d'artistes consolidats com emergents. Ocupa un espai de 330 metres quadrats distribuïts en tres plantes, una destinada a exposicions temporals, una per al fons d'art i una altra com a magatzem i estudi-taller, que es complementa amb un estudi annex per a creadors en residència. El Centre Cultural d'Art Contemporani Andratx, situat al sud de la serra de Tramuntana, està dedicat a la creació i exposició d'art contemporani. El seu programa de residència acull artistes nacionals i internacionals. Fou fundat el 2001 per Jacob i Patricia Asbaek, i ocupa un edifici de 4.000 metres quadrats d'estil minimal perfectament integrat amb l'impressionant paisatge de muntanya que l'envolta.

I com a colofó, dues fundacions amb origen galerístic: la Blueproject

Foundation, al carrer de la Princesa de Barcelona, és un centre multidisciplinari d'art amb 500 metres quadrats disponibles per a exposicions procedents de col·leccions privades i ambiciosos projectes personals de grans noms de l'art del nostre temps. A tall d'exemple, actualment acull una exposició de l'artista *povera* italià Michelangelo Pistoletto.

La Fundació Gaspar, que va obrir portes fa escassament dues setmanes, ocupa la zona noble del Palau Cervelló, a tocar del Museu Picasso en ple carrer de Montcada, tot just a l'edifici on hi havia, fins al 2012, la mítica galeria Maeght. Moishan Gaspar, hereu de la nissaga dels històrics galeristes barcelonins, pretén acollir mostres amb fons de les més prestigioses col·leccions europees d'art contemporani, i fomentar la presència dels noms més fonamentals del panorama actual. Segons anuncia, aquest abril se celebrarà la primera exposició a Espanya de l'artista lumínic Anthony McCall, i al setembre, una mostra de Paul McCarthy. ●